

Hız.Ali(a.s)'ın Mektupları-2

<"xml encoding="UTF-8?">

SAVAŞ SİRASINDAKİ HİTABELERİ

(Orduya Vasiyetleri:)

Düşmanla karşılaştınız mı, yahut düşman sizinle buluştu mu ordugâhınızı yüksek yerlerin önlerine, yahut dağ eteklerine, yahut geçit vermeyecek ırmağ kıyılarına kurun ki oradan faydalanasınız; düşmanın şerrinden emin olasınız.

Düşmanla savaşınız bir yönden, yahut iki yönden olsun. Düşmanın ansızın baskınından emin olmanız, korkudan esen kalmanız için de dağ sırtlarına, yüksek tepelere gözcüler dakin. Bilin ki ordunun öncüleri, askerin gözleridir; onların gözleri de, onlardan önce gidenlerdir.

Sakın birbirinizden ayrılmayın; kondunuz mu, hep birden konun; göçtünüz mü hep birden göçün. Gece basınca da çevrenize mızraklar dakin; uykuya dalıp gitmeyin; pek az uyuyun; uykunuz, suyun zarar verdiği kişinin ağzını suyla çalkalaması gibi olsun.

Üç bin erle Ma'kıl b. Kays'ir -Riyâhî'yi Şam'a gönderirken buyurdular ki:

Mutlaka kavuşacağım, ondan başka varacak yerin olmayan Allah'tan sakın. Seninle savaşandan başkasıyla savaşma. Sabahleyin ve akşam üstü serinliklerinde orduyu yürüt; öğle çağında dinlendir;

onları rahat bir sûrette sür. Gecenin ilk çağlarında yürütme, çünkü Allah o zamanı dinlenme ve esenleşme çağı yapmıştır; yürüme çağı olarak takdir etmemiştir.

O çağlarda bedenini dinlendir; bineklerinin sırtlarındaki yükleri indir. Durup dinlendikten sonra tanyeri ıdı, fecir attı mı, Allah'ın bereketiyle, lütfüyle yürü.

Düşmanla buluştun mu, adamlarının ortasında dur. Savaş ateşini alevlemek isteyen kişi gibi

onlara yaklaşma; olaylardan korkan kişi gibi de uzaklaşma; emrim sana ulaşıncaya dek bekle.

Onlardan nefretin, onlara dūřmanlıđın, onları doğru yola çağırmadan, onlara deliller getirip özür serdedecek bir hâle sokmadan sizi onlarla savaşa sürmesin.

(Askerlerinin iki kumandanına řu emir-nâme-yi yazmışlardı:)

İkinize ve size uyanlara, sizin mertebenizde olanlara Hârisoğlu Mâlik'ül-Eşter'i kumandan tâ-yîn ettim. Onu dinleyin, onun emirlerine itâat edin; onu kendinize kalkan edinin.

Çünkü o, korkup gevşeyecek, acze düşecek, tez davranılması akla, ihtiyâta daha yakın olan çağda durup bekleyecek, ihtiyatla hareket edilmesi akla daha uygun olduğu zaman tez davranacak kişilerden değildir.

(Sıffin'de düşmanla buluşmadan önce ordusuna buyurdular ki:)

Onlar savaşa başlamadan siz savaşa başlamayın; çünkü siz, Allah'a hamdolsun, doğru yoldasınız; buna inanmışsınız; delilleriniz de var. Onlar savaşa başlayıncaya dek beklemeniz, onların aleyhine, size bir başka delildir.

Allah'ın izniyle düşman bozguna uğradı mı, dönüp kaçanı öldürmeyin; üst olup tutsak ettiğinizi yaralamayın; yaralanıp yere düşmüş olanı katletmeyin. Sizi sövseler, emirlerini sövseler bile kadınlara dokunmayın;

çünkü onların güçleri de zayıftır, nefisleri de, akılları da. Bize, kadınlar müşrikken bile onlardan el çekmemiz emredilmişti; o çağlarda, câhiliye devrinde, bir erkek oları taşla, sopayla vurup dövmedikçe onlar, o adama, o adamın evlâdına sövmezlerdi.

(Düşmanla karşılaşınca duâları.)

Allah'ım, gönüller sana bağlanmıştır; boyunlar sana uzanmıştır; gözler sana dikilmıştır; ayaklar senin yolunda direnmıştır; bedenler senin yolunda zayıflamıştır.

Allah'ım, aramızdaki gizli düşmanlık meydana çıktı; gönüllerdeki kin kaynadı, coştı.

Allah'ım, Peygamberimizin, aramızda olmayışını, düş-manlarımızın çok oluşunu, dileklerimizin per-perişan bir hâle gelişini sana arz ediyoruz, sana şikâyet ediyoruz, hâlimizi sana söylüyoruz.

"Rabbimiz, bizimle kavmimiz arasını hak üzere sen aç; sen açıcıların en hayırlısısın." (A'râf,78

((Savaş sırasında ashabına kitapları:))

Size gerilemeniz, sonra tekrar saldırmanız güç gelmesin; geri dönmeniz, sonra da hücum etmeniz ağır olmasın. Kılıçların haklarını verin; düşmanları yerlere serin; eser edecek, zarar verecek tarzda vurun.

Fazla ses çıkarmayın, fazla bağırmayın; bu, yüreklerden korkuyu sürer çıkarır. Tohumu yaran, insanı yaratan Allah'a andolsun ki onlar, Müslüman olmadılar; ancak Müslüman olmuş göründüler; küfrü gizlediler. Küfre yardımcı bulunca da küfürlerini meydana vurdular.

Benden, Şam'ı bırakmamı istedin ya; dün sana vermediğim şeyi bugün verecek kişi değilim ben.

Savaş, Arabı yedi bitirdi, ancak yarım canlı kişiler kaldı demene gelince: Gerçek uğruna can veren cennete ulaştı; batıl uğruna ölense ateşe düştü.

Savaş ve adam bakımından beraberiz demene gelince de derim ki: Sen, şüphe üzerine bu işe girdiğin halde gene de zayıfsın; benimse imânımda şüphem yok. Şam ehli, Irak ehlinin âhireti özlemesinden ziyade dünyâya düşkün.

Biz de Abdimenâf oğullarıyız sözüne gelelim: Evet, fakat Ümeyye, Hâşim gibi, Harb, Abdül-Muttalib gibi değildir. Ebû-Süfyan'sa Ebu-Tâlib'e benzemez. Muhâcir, azad edilene benzemediği gibi soyunda şüphe olmayan da şüpheli soydan gelene benzemez.

Hakka uyan, batıla uyana, inanan, şüpheye düşene eş olmaz. Ne kötü evlâttır o evlât ki atalarına uyup cehennem ateşine düşer.

Bizim ellerimizde Peygamberlik üstünlüğü var, o soydanız biz; câhiliye üstünlüğüyle üstün olan kişiyi hor-hakir ettik, aşağı sayılana üstünlük verdik. Allah, Arabı, kendi dinine bölük-pörçük saktukça bu ümmet,

ister istemez ona baş eğdi; kimisi inanarak Müslüman oldu, kimisi korkudan Müslüman oldu. İlk Muhâcirler, üstünlükleriyle geçip gittiler, üstünlüğü elde ettiler. Şeytanın iğvâsına uyma; onun sana yol bulmasına meydan verme vesselâm.

(Bâzı vâlilerine emir-nâmeleri:)

(Hamd ü senâ ve salât ü selâmdan) Sonra, hükmünün altında bulunan köylüler, ekincilere sert davranman, katı muâmelede bulunman, onları hor görmen, onlara cefâ etmen dolayısıyla şikâyet ettiler senden.

Araştırdım, gördüm ki müşrik olmaları yüzünden onlar, kendine yaklaştırılmaya, onlarla düşölüp kalkılmaya ehil değillerse de İslâm'ın amânında olduklarından dolayı da uzaklaştırılıp, hor tutulmaları, cevr-ü cefâ ile idâre edilmeleri de doğru olamaz.

Allah izin verirse onları bir yanı şiddetle dokunmuş olan yumuşaklık örtüsüyle ört. Onlara o çeşit bir elbise giydir; icâb eder, sert davranırsan, bir yandan da esirge onları, lütfet onlara; kimi vakit kendine yaklaştı onları, kimi vakit uzaklaştı kendinden onları; böylece idâre et onları.

(Basra, Ehvaz, Fars ve Kirman illerinin âmili İbn-i Abbâs'ın memûru olan Ziyâd b. Ebîh'e mektupları:)

Allah'a gerçek olarak yemin ederim ki, Müslümanların ganimetlerine, haraçlarına ait olan maldan, paradan, az, yahut çok bir şeyde hıyânetin bildirisine bana, sana karşı öyle şiddetli davranır,

seni öyle bir sıkıştırırım ki azıcık bir mal bile senden yiter gider; o ehemmiyetsiz şey bile ağır gelir sana, sırtını çökertir senin.

(Âmillerine gönderdikleri emir-nâme:)

Bir olan, şerîki bulunmayan Allah'tan korkarak yürü. Vazîfene git; hiçbir Müslüman'ı ürkütme; rızası olmadıkça, haber vermeden yanına gitme; malındaki haktan başka bir şey alma.

Bir kabileye vardın mı, evlerine, çadırlarına gitmeden sularının başına in. Sonra sâkin, vakur bir halde yanlarına var; onlara selâm ver; hâl hatır sormakta kusûr etme; ondan sonra olanlara ey Allah kulları de;

Allah'ın velîsi ve hâlifesi mallarınızdaki Allah hakkını almak için beni size yolladı; mallarınızda Allah velîsine vereceğiniz Allah hakkı var mı?

Birisi yok derse sözünü tekrarlama. Sana hakkını verecek bulundu mu da onu korkutup ürkütmeden, ona karşı sert muâmele etmeden, yolsuz davranmadan, zulmeylemeden onunla beraber git, altından, gümüşten ne verirse sana, onu al.

Öküzü, davarı, devesi varsa, hayvanların bulunduğu yere sâhibinin izniyle gir. Çünkü onların çoğu, sâhibinin malıdır. Hayvanların bulunduğu yere şiddet göstererek, sert bir sûrette değil, sâhibinin izniyle gir. Ne hayvanları ürküt, ne sâhiplerini korkut. Onları ikiye ayır, sâhibin hangi bölümü isterse almasına müsâade et.

Geri kalanı da ikiye böl, gene onu, hangi payı almak isterse alsın, muhayyer bırak. Seçtiği, almak istediği hayvanlara dokunma. Böylece böyle böyle Allah'ın hakkı olan o hakka ulaşan payı ondan al.

Bu taksîmi bozmanı isterse kabûl et; onları birbirlerine karıştır. Önce yaptığın gibi ayırmaya başla; Allah'ın hakkını alıncaya dek, bu muâmeleye devam et.

Kocalmış, yaşlı, arık, âzâsı kırık, hasta, ayıplı ve bir gözü kör hayvanı alma. Bu işe birisini memûr edecek olursan dininden emin olduğun, Müslümanların mallarını alırken onlara yumuşak ve iyi muâmelede bulunacak kişiyi seç.

Böylece Allah malını Allah velisine ulaştır; o da bunları, Müslümanlara bölüştürsün. Bu işe, öğüt veren, esirgeyen, emin olan, koruyan kişiyi memûr et. Sert davranan, zarar veren,

Müslümanları yoran kişiyi memûr etme. Sonra topladığın malı bize yolla; biz de Allah nasıl emrettiyse öyle hareket edelim.

Emin olduğun kişi onları toplayacaksa, tenbih et, dişi deveyi, sütüne tamah ederek almasın;

yavrusuna zarar vermiş olur. Bir de ona binerek yormasın onu. Binmekte, sütlerini sağmakta
adalete riâyet etsin;

getirirken yorulanları dinlendirsin, ayağı sürçen, yürümekte güçlük çeken hayvanları yavaş
sürsün. Hayvanları suya rastladıkça sulasın, otlak yerlerde onları suvarıp yaysın.

Böylece de size semiz, yorulmamış, sağlam hayvanlar getirsin de onları Allah'ın emrine, Allah'ın
salâtı O'na ve soyuna olsun Peygamberinin sünnetine göre Müslümanlara bölüştürelim, gereken
işlere kullanalım. Bu, Allah'ın izniyle ecir ve sevap bakımından daha büyük, doğru iş işlemene
daha yakın bir harekettir.

(Bu da zekât toplayan memurlara:)

Bu işe memûr olanın gizli olarak yaptığı, halktan gizlediği işlerde de, Allah o işlere tanık olduğu,
onun her şeyini bildiği için ondan çekinmesini emrederim. Görünürde Allah'a itâat eder gibi
işlerde bulunanın,

gizli olarak ona aykırı harekette bulunmamasını buyururum. Gizli yaptığı işler açıkça yaptıklarına
denk olan, işi sözüne uyan kişidir ki; emaneti edâ etmiştir, kullukta ihlâsa ermiştir.

Halkı horlamamasını, incitmemesini, sözlerini reddetmemesini, memûr olduğu iş yüzünden
kendisini onlardan üstün görmemesini dilerim. Çünkü onlar da din kardeşleri-mizdir, hakları
vermekteyse, yardımcılarımız.

Bu zekâtta senin de farz olan bir hakkın var; belli bir payın var; bu malda, yok yoksul kişilerden,
yokluğa düşmüş zayıf adamlardan ortakların var. Biz senin hakkını tam olarak sana
vermekteyiz;

sen de tam olarak onların haklarını vermelisiniz. Bunu yapmazsan, kıyâmet gününde
insanlardan pek çok düşmanın olur. Ne kötüdür o kişi ki Allah katında düşmanları yok yoksul
kişiler, borçlular ve yolda kalanlar olsun.

Emaneti hor gören, hıyânete koyulan, kendini ve dînini bu kötü sıfatlardan arıtmayan bilsin ki

dünyâda kendini hor hakir etmiştir, rezil rüsva olmuştur. Âhiretteyse daha da hor hakirdir, daha da rezil rüsva. Hıyânetin en büyüğü, ümmete hıyânet etmek, hîlenin en kötüsü, imâma hîle düzmektir vesselâm.

(Bu da zekât toplayan memurlara:)

Bu işe memûr olanın gizli olarak yaptığı, halktan gizlediği işlerde de, Allah o işlere tanık olduğu, onun her şeyini bildiği için ondan çekinmesini emrederim. Görünürde Allah'a itâat eder gibi işlerde bulunanın,

gizli olarak ona aykırı harekette bulunmamasını buyururum. Gizli yaptığı işler açıkça yaptıklarına denk olan, işi sözüne uyan kişidir ki; emaneti edâ etmiştir, kullukta ihlâsa ermiştir.

(Muhammet b. Ebi-bekr'i Mısır'a vâli tayin ettikleri zaman ona verdikleri emir:)

Onların üstlerine kanatlarını ger; onlara iyi muâmelede bulun; yüzün güleç olsun. Bakışta da, görüşte de bir tut onları; böylece büyükler kendilerine meylettiğini sanmasınlar; zayıflar adaletinden meyûs olmasınlar.

Çünkü Allah yaptıklarınızın küçüklerini, önemsizlerini de soracaktır; büyüklerini, önemlilerini de, gizli yaptıklarınızı da soracaktır, âşîkar olarak işlediklerinizi de. Azâba uğrarsanız, sizsiniz kendinize fazlasıyla zulmeden; bağışlarsa odur fazlasıyla lütfeden.

Bilin Allah kulları, Allah'tan çekinenler hem gelip geçiveren dünyânın faydalarını elde ederek gittiler; hem bir zaman sonra gelecek âhiretin faydalarını. Dünyâ ehli ahiretlerinde onlarla ortak olmadı;

fakat âhiretlerinde de bir ortaklık kurmadı. Onlar dünyâda konakladılar en güzel bir konaklayışla; dünyâ nimetlerini yediler, en güzel bir yiyeşle. Dünyâdan dünyâ nimetlerini yediler, en güzel bir yiyeşle.

Dünyâdan dünyâ nimetlerine erenler gibi nasiplerini aldılar; kendilerini beğenenler, ululananlar gibi nasiplerine erdiler; sonra da âhiret azığıyla varacakları yere vardılar, en kârlı kazancı elde ettiler.

Dünyâlarından, şüpheli şeylerden çekinmenin tadını aldılar; gerçekten de âhirette Allah komşuları olacaklarını bildiler. Duâları reddedilmez onların; nasipleri azalmaz onların.

Allah kullar, ölümden, onun yakınlaşmasından sakının; ölüm için uzak hazırlamaya yuvanın. Çünkü o büyük bir işle gelip çatmada, ulu bir olayla varıp gelmede. Bir hayırla geliyor ki onunla hiç mi hiç şer beraber olamaz;

yahut bir şerle çatışıyor ki onunla hiç mi hiç hayır bulunamaz. Cennette, cennet için iş yapandan daha yakın kim var; cehenneme cehennem için iş işleyenden daha yakın kim var?

Siz peşlerine ölüm düşmüş avlarsınız. Ona tutulmak için oturup sinseniz gene sizi tutar; ondan kurtulmak için kaçsanız, koşar, sizi yakalar. O size, gölgenizden de yakındır. Ölüm, karşınıza çıkar, perçeminizden tutar, dünyâ ise ardınızdan dürülür gider.

Sakının o ateşten ki dibi derindir; ateşi çetindir azâbı yenilenir durur. Bir yurttur ki orda acınmak yok; feryat duyulmaz; mihneti eksilmez. Allah'tan korkmanızın pekişmesini, daha da artmasını isterseniz,

buna gücünüz yeterse, Allah'a iyi bir zanda bulunun. Korkuyla ümîdin arasını birleştirin; çünkü kulun Rabbine ümîdi korkusu miktârıncadır; Allah'tan en güzel tarzda lütuflar ümit eden, Allah'tan en fazla korkandır.

Ey Ebâbekroğlu Muhammed, seni bence en fazla askerimin bulunduğu şehre, Mısır'a vâli tâîn ettim. Mısır halkına buyruk yürütmeye memur ettim seni; bu bakımdan nefsine en şiddetli bir tarzda karşı durman,

dînine sarılman, ömründen bir an bile kalmış olsa bunlara dikkat etmen gerek. Halkından birisini razı etmek için Allah'ın gazabına uğramamaya bak; çünkü Allah'tan başka sığınacağın olmadığı gibi, onu razı ettikten sonra da çekineceğin kimse yok.

Namazı vaktinde kıldır, işin yoksa vaktinden evvel kıldırmaya, işin varsa vaktini geçirmeye kalkışma. Bil ki yaptığın, yapacağın her şey namazına bağlıdır.

(Aynı emir-nâmeden:)

Bil ki hidâyete götüren imamla, kötülüğe sevk eden, ümmeti helâk eyleyen imam, Peygamber'in dostuyla Peygamber'in düşmanı bir değildir. Allah'ın salâtı o'na ve soyuna olsun Rasûlullah buyurmuştur ki:

Ben ümmetim için ne müminden korkarım, ne müşrikten. Çünkü mümini Allah, imanı yüzünden kötü-lükten sorur; müşriki de şirki yüzünden kahreder. Fakat ümmetimi, gönlü nifakla dolu, dili sözler yapar,

bilgili bir dille konuşur, diliyle doğru söyler, iyiliği emreder, hareketiyle kötülükte bulunur, kötülük eder kişinin, münâfıkın azdırmasından korkarım